

Werk

Titel: Antibodini luridici Prodomus

Autor: Klengel, Christian; Coch, Dietericus

Verlag: Literis Röhnerianis

Ort: Wittebergae

Jahr: 1658

Kollektion: VD17-Mainstream

Gattung: Dissertation:jur.

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN757418236

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN757418236>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=757418236>

LOG Id: LOG_0004

LOG Titel: Caput Tertium.

LOG Typ: chapter

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

transitus earum in patrimonium mariti fieri videtur, ita tamen, ut rei veritas neq; deleta, neq; confusa sit, L. XXX. C. de J. D. Porro quod de dote aestimata asserui, haud indistinctè exaudiri velim. Distingvendum enim esse arbitror cum Fibigio *disp. V. Coll. Legal. quest. V. semidec.* utrum dos aestimata venditionis, an saltem taxationis causâ fuerit data? Rerum quippe taxationis causâ aestimatarum eadem est ratio, quæ inæstimatarum. Et hanc de dominio dotis sententiam ante annos aliquot Præsidi Excellentissimo Dn. D. Suevo alacriter propugnavi ad **JUS DOTIUM** attentus, & propugnabo ulterius justo sugillatam. Deniq; Bodino pacta conventa cum Legibus Dei, & Naturæ pugnantia ferre nolenti, etsi jurejurando firmata fuerint, limites constituit Balthas. Cellar. *Lib. I. Polit. c. II. th. XXX.* ne præcipientia jura cum permittentibus confundantur oscitantef.

CAPUT TERTIUM.

I. An sola potestas in liberos sit à natura?	impunitate dignus est minimè.
II. Alimenta liberis debentur à Parentibus; & contra.	XIV. Præter exheredationis causas in Nov. CXV. c. III. expressas adhuc alias agnoscimus.
III. Liberis obsequiosis an debeatur præmium?	XV. Legitima filiorum definita non induxit contemptum Parentum, sed amorem potius.
IV. Inter patrem & filium locus est pæna.	XVI. Adoptionum jura non antiquavit Justinianus.
V. Quæ pæna parricidii?	XVII. Defenditur Agellius.
VI. Jus vitæ ac necis justissime ademptum Parentibus.	XIIX. Adoptivi an regnorum capaces?
VII. Conseruendo legem antiquam re valet.	XIX. Bello capti quondam serui fiebant jure gentium.
IIIX. Quale jus patris in bonis aduentitiis.	XX. Debitoribus oberati an discesserint olim à creditoribus?
IX. De emancipatione nonnulla.	XXI. Seruitus aliqua secundum naturam rectè dicitur.
X. Ut & de alimentis liberorum.	XXII. An seruos agnouerint Germani?
XI. In hodiernum usq; diem potestas patria viget.	XXIII. Jure Hebræorum an obligati fuerint alienigenæ?
XII. An liceat Patri vim inferenti resistere?	
XIII. Pater interfector liberorū	

I. **H**actenus intentis oculis omnes Capitis III. partes in-
 tueri par fuit. Sequitur Caput IV. & V. quæ conjun-
 gam hoc capite, ut de imperio Patris, & Domini simul constet.
 Offendit autem statim in limine Cap. IV. Bodinus, solam pote-
 statem in liberos naturæ acceptam ferendo. Hanc opinionem
 non ante enervabo, quam supplemento aliterim Bodino, pa-
 triam potestatem ab origine evocanti: *Recta disciplina patris
 ac liberorum pendet à patria potestate, quam vel NATURA, vel
 DEUS ipse, NATURÆ PARENS Opt. Max. unicuiq; in liberos de-
 dit, vel ipsa LEX in eos, quos quisq; sibi adoptat.* Imo LEX in il-
 los præterea potestatem tribuit, qui vel per subsequens matrimo-
 nium, vel rescripto Principis legitimi existunt. Oblatio
 quippe curiæ mutata Rep. obsolevit, *D. Ludw. Comm. in Instit.
 de nupt. §. fin. & Disp. II. ad I. th. VII. lit. F. D. Hahn. Obs. ad D. de
 his qui sui vel alien. jur. Schotân. in exam. Jurid. nec oblatio-
 nem monasterio factam in istius locum rectè suffectam dixeris,
 Hahn. alleg. loc.* Sed neq; novum quendam legitimandi mo-
 dum cum Pacio comminiscimur, quem ille è *Nov. CXVII. c. II.*
hiulcè petit, profligatum ab Ungepauero exercit. Justin. IX. qv.
VI. A supplemento defectus ad errorem Bodini me convertio,
 quem obruse fovet, Senecæ præmittens verba: *Princeps in sub-
 ditos potestatem habet, magistratus in privatos, pater in liberos,
 magister in discipulos, imperator in milites, dominus in servos.*
*Ex iis tamen omnibus imperandi jus ac potestas est à natura nemini
 tributa, præterquam patri, quæ vera est Dei præpotentis ac maximi
 rerum omnium parentis imago, ac simulacrum.* Oppono Hah-
 nium: *Juris Naturalis propriè dicti est ordo parentium & im-
 perantium, quo sine nulla Resp. consistere potest, Obs. ad D. de J. & J.
 n. XIV.* Sed & inter animalia societates vigent, ac imperiï
 quædam imago conspicitur, *can. XLI. c. VII. q. I. simulacrum
 Juris naturalis impropriè dicti.* Instar omnium erit tractatus
 Joh. Loccenii de Rep. apum, dulcis ac jucundæ varietatis. Inde
 propatulum est, quæ fronte Wesembec. parat. ad D. de J. & J. ne-
 gare potuerit jus publicum ex præceptis naturalibus petitum
 esse. Partes meas contra Wesembecium masculè fovent D.
 Hahn. *ibid.* D. Ludw. *Comm. in Inst. §. fin. de J. & J. D. Wurm-*

fer. exerc. I. §. P. th. III. Majus negotium potestas domini in ser-
vos facescere mihi videtur, quam à natura derivant Philosophi
naturæ contrariam propugnant Jcti. Ego quid hac de re sen-
tiam th. XXI. hujus Capitis patefaciam, ut neq; Jctis, neq; Philo-
sophis injurius reperiar. Sanè Posidonius Stoicus multos olim
fuisse notavit, qui suæ imbecillitatis, conscii sponte se aliis in
servitutem darent.

II. Ad paternum redeo imperium, quod prima lex secun-
dæ tabulæ Decalogi proposito præmio liberis commendat. Hi
verò an alimenta in parentes erogare teneantur instinctu pie-
tatis quæritur? Bodinus: *Quemadmodum pater filios educare,*
& honestis artibus erudire tenetur, ita liberi Parentes alere ac sus-
stentare debent. Mehercule inter causas mutationis Rerump.
humanas primam pono pravam & neglectam educationem. Si
enim homines vitiis à teneris assueverint, facillè in iis confirma-
buntur adultâ ætate. Malè verò educatos, & vitiis induratos au-
daciâ, rerumq; desperatione armatos corrumpere Remp. experi-
entiam testem advoco. Culpa autem perversæ educationis
vel parentibus, vel præceptoribus, vel discipulis, vel eorum so-
ciis impingi potest, *Loccen. Lib. I. de ordinand. Rep. cap. IV.* De pa-
rentibus impræsentiarum nobis sermo est, quorum cura prima
erit, ut liberos doctiores potius & meliores, quàm ditiores red-
dant. Bene quippe educatus & institutus, quamvis egenus, ani-
mi tamen bonis locuples fortunæ bona affatim acquireret. Loco
hoc obiter monebo, insulsè encomium Juris nostri peti è No-
vell. I. in fine: *Lex nominem neq; in paupertate vivere, neq; in*
anxietate mori permittit. Agit enim textus de Lege Falcidia,
ejusq; utilitatem commendat, *Rittershus. part. II. Jur. Justin. c. I.*
n. XVI. Porro alimenta quoq; à parentibus debentur liberis, *L.*
II. §. V. C. de bonis, quæ liberis in potest. patr. constit. ex matrim. vel
aliâs acquirunt. Grot. II. de J. P. & B. c. VII. n. IV. exceptis ince-
stis, quibus nec Civile, nec Canonicum Jus favet. Utrumq; enim
verbum educare insinuat, quo Bodinus utitur. Vice versa Pa-
rentes alere tenentur liberi, quod non legibus tantum prodi-
tum est, sed vulgari proverbio *ἀντιπαραγγεῖν.* Par tamen obli-
gatio utrinq; non est, nec simile Bodini eam inducit. Simile
enim

enim non est idem, ut Dialectici loquuntur. Grotius: *Deben-
tur quidem & Parentibus alimenta, sed non hoc aequè est ordina-
rium, atq; illud, quod de liberis diximus. Nam liberi, cum nascun-
tur, nihil secum afferunt, unde vivant: adde, quod vivendum diu-
tius habent, quàm parentes. Atq; ideo sicut honor & obsequium
parentibus debetur, non liberis, ita educatio liberis magis, quàm pa-
rentibus, II. de J. P. & B. c. VII. n. V. Unicè quæram: An ince-
stuosum patrem alere teneantur liberi? Affirmo cum Hahnio
obs. ad D. de agnos. & alend. liber. circa fin.*

III. Id dextrè Bodinus astruit, quod pro tuenda parentum
salute suam periculis omnibus opponere debeant liberi. Nec
modò personas necessarias, sed & extraneas profus periculo li-
berate convenit. Natura enim cognationem quandam inter
nos constituit, L. III D. de J. & J. D. Carpzov. part. I. pract. crimin.
q. XXXII. Grotius: *Honestius est, alienas injurias, quàm suas vin-
dicare, quanto in suis magis metuendum est, ne quis doloris sui sen-
su aut modum excedat, aut certè animum inficiat, II. de J. P. & B.
c. XX. n. XL. Præmium autem an debeatur liberis obsequiosis du-
bium Bodinus reddit, quod officio nullam mercedem deberi
velit. Sed absurdum non est, ut quis præmio ad officium pro-
vocetur. Mandatum, nisi gratuitum, nullum est, cum originem
ex officio atq; amicitia trahat. Contrarium ergo est officio mer-
ces, L. I. §. IV. D. mandat. Ergone honorarium omne interveni-
re detrectas? Vix poteris propter L. VI. pr. D. dict. tit. Add. D. Lud-
well. ad §. fin. Inst. de mandat. Et ne mirum hoc alicui videatur
atq; insolens, sciat, posse ipsum patrem filii beneficia donis re-
munerare, Hahn. obs. ad D. de donat. n. IV. Gail. II. obs. XXXIIX.
Sicuti verò gloriam consequuntur liberi parentum cultores:
*ita nulla execratio major in sacris libris, quàm adversus eum, qui
ad malè reſta patris pudenda sceleratè arrisisset, verba sunt Bo-
dini. S. Ambrosius lib. I. de offic. cap. XIIX. circa finem: Si casu ape-
riantur paries abscondende, confunditur verecundia: si studio, im-
pudentia estimatur. Unde & filius Noë Cham offensam retulit,
quia nudatum videns patrem risit. Qui autem operuerunt patrem,
acceperunt benedictionis gratiam. Ex quo mos vetus in Urbe Roma,
& in plerisq; civitatibus fuit, ut filii puberes cum parentibus, vel ge-
neri**

neri cum faceris non lavarent, ne paternâ reverentia autoritas minueretur, licet pleriq; se & in lavacro, quantum possunt, tegant, ne vel illic, ubi nudum totum est corpus, huiusmodi in te & a sit portio.

IV. Igitur si tanta est liberorum erga Parentes officiorum obligatio, (ex ore Bodini loquor) quibus supplicii dignos existimare debemus, qui adversus eos contumaces sunt ac injuriosi? Quâ panarum acerbitas sufficiat, qui iisdem manus intulerint? Dissentiet quisquam fiducia huius argumenti nixus: Inter quoscumq; nulla est justitia, inter eos poenæ silent. Atqui inter patrem & filium nulla est justitia. Ergo inter patrem & filium poenæ silent. Ratio majoris est, quod poenæ impositio ex justitia fluat. Minorem Aristoteli acceptam fero, *V. Ethic. VI. inculcatam*. Sed & Hahnus *obs. ad D. de J. & J. n. X.* non ex justitia, sed pietate derivat, quod parentibus obedire teneantur liberi. Respondeo, Patrem & Filium formaliter ac materialiter (ut loquuntur) considerari posse. Priori casu debitum pietatis fundant: posteriori justitiæ, *Hahn. obs. ad D. de obseq. parentib. & patron. præstand.*

V. Postquam adeo poenæ inter patrem & filium locum dedit, in poenam parricidii inquirere juvat. Bodinus: *Lege Pompejâ supplicium magis novum ac inusitatum, quam tanto scelere dignum decernitur*. Poenam culei respicere videtur, quam tribuere velle legi Pompejæ, est infringere autoritatem *L. I. D. ad L. Pomp. de parricid.* Confirmavit fortean, aut certè non antiquavit poenam illam lex Pompeja, *Wesemb. parat. ad D. dict. tit. n. III.* Scilicet poenis propositis consceleratos oportet ab immanibus flagitiis deterrere, monente Bodino. Ergone ante legem poenam constitutam poenæ locus esse nequit? Grotius: *Ante legem poenalem constitutam dubium non est, quin poenæ locus esse possit, quia naturaliter qui deliquit in eo statu est, ut puniri licitè possit, II. de J. P. & B. c. XX. n. XXII.* Apparet inde, non esse poenam immediatè ex lege, sed delicto, quod lex vetat, ut probare nequeam singulas leges virtutes in *L. VII. D. de LL. enumeratas*. Cateroquin & Jure Civili & Naturæ licitè de crimine, quod poena sanguinis manet, transigitur, *D. Hahn. obs. ad D. de transact. n. V.* Fortè nec Jus Divinum obfirmatè resistit, *D. Ungep. exerc. Justin. XIV. q. VI.* Porro neq;

neq; impune ferunt liberi, qui parentes verberant. *Lege quippe Servia propositum iis erat capitale supplicium.* Justinianus exheredationis poenam dicit filio manus inferenti parentibus, *Nov. CXV. c. III. §. I. Add. Schneidewin. Comm. in Inst. de patr. potest. n. XXVII.* Hodie præterea jus est patri ejiciendi sentinam Reip. liberosq; inmorigeros ob vernilitatem ergastulis includendi, quæ *Zuchthäuser* vulgo appellant, *D. Reinking. de R. S. & E. lib. II. cl. I. c. VII. n. V. D. Hahn. obs. ad D. de obseq. parent. & patr. pr. estand.*

VI. Apparet hinc, decentem emendationem residuam esse parentibus, sublato penitus jure vitæ ac necis, quod tantopere reducere amat Legirupa Bodinus, ut jus istud (si tamen jus appellari meretur) repetens injustissimus videatur. *Tanta est (inquit) erga liberos pietas parentum, tantus amor, ut nunquam iudicibus de filiorum capite statuere, si possint, permittant, etiamsi ab illis letalia vulnera accipiant.* Quid ergo est? An impunitatem times, Bodine, ex inconsulto illo amore? Timor hic indignus est tanto viro, cui, sicubi peritiam juris qualem qualem profitetur, constare debet, judicia publica duobus conflictui modis, ex officio nempe, seu per inquisitionem, & ad instantiam partis, sive per accusationem *D. Hahn. Obs. ad D. de accusat. n. II. Schotan. in exam. Jurid. eod. tit.* Si ergo nemo fuerit, qui accuset, superest Magistratus officium, quod restitutionem illam juris vitæ ac necis austerè redarguet, ne ex parentibus latrones fiant. Cætera, quæ Bodinus de jure isto prolixè tractat, tantum non æstimo, ut vel leviter attingam. Aliàs non invitus astipulor Bodino, jus vitæ ac necis in liberos pluribus populis fuisse usitatum. Malè verò Justinianum erroris insinulat, quasi in *S. II. I. de patr. potest.* solis Romanis potestatem patriam tribuat, aliisque populis eripiat. Etenim jus potestatis patriæ proprium est civium Romanorum relativè, non absolutè, autore Hahnio *Obs. ad D. de his qui sui vel alien. jur.* Intuitu istius potestatis res & causa liberorum quondam eo loci fuit, ut quicquid ad illos perveniret, parentibus suis acquirerent. At sensim ab ista inhumanitate recessum est, *§. I. Inst. per quas person. cuiq; acquirit. ibiq; Ludw.* Huc quoq; pertinet, quod patri

patri filios distrahere licuerit, urgente fame, *L. II. C. de patrib. qui filios suos distrax.* Grotius *Lib. II. de J. P. & B. c. V. n. V.* mo-
 rem hunc vendendi liberos ex veteri Thebanorum lege in po-
 pulos alios fluxisse existimat. Patris meminit Bodinus, non
 matris, cui eandem licentiam impertit Hahnus *Obs. ad D. de his qui sui vel alien. jur. an integre, ipse viderit.* Mater enim non
 habet liberos in potestate, §. X. *Inst. de adopt.* At hæc vendi-
 tio effectus fuit patriæ potestatis, *Theodoric. disp. IX. colleg. cri-
 min. th. II. lit. B. quæst. III.* Sanè nec ad avum venditionem
 istam extendere amat Schneidewinus *Comm. in I. de patr. potest. n. XXIX.* licet nepos sit in illius potestate. Agitanti id mihi
 peropportunè memoria subit verborum Ambrosii in libro de To-
 bia: *Vendit plerumq; pater liberos autoritate generationis, sed non
 voce pietatis. Ad autionem pudibundo vultu miseris trahit, di-
 cens, solvite filii gule mea sumptum.* Locum hunc Ambrosii Sci-
 pio Gentilis *Lib. I. traegegy. c. XL.* descripsit, qui ab usum vendi-
 tionis liberorum notare videtur, quam profus damnat Felder.
in not. ad Grot. de J. P. & B. Lib. II. c. V. n. VI. Confer Grasvink-
 kel. Inter leges Regias à S. Papirio collectas hæc occurrit: **PA-
 RENTUM LIBEROS OMNE JUS ESTO RELEGANDI,
 VENDENDI, ET OCCIDENDI.**

VII. Cæterum ab instituto alienum est, his & aliis patvi
 momenti rebus immorari, ne dicam immori. Bodinus, dum
 vim illam pervulgatam patrum late examinat, vigoremq; pri-
 stinum ex integro anhelat restaurare, deviat aliquoties. Impri-
 mis confutatione dignus est in hæc prorumpens trivialia verba:
*Id jure ipso constat, inveteratâ consuetudine legem antiquari non
 posse, nisi contrariâ legè ac singulari derogatione sublata fuerit.*
 Suffragari sibi putat *L. II. C. quæ sit longa consuet.* Imo verò pu-
 tat! Erroris enim convincit illum verbum VINCERE. Scili-
 cèt consuetudo legem minimè vincit, tollit tamen sive antiquat
*D. Frantzck. Comm. in D. de LL. n. CXXX. Dn. Habn. obs. ad D. eod.
 tit.* Neq; modò in statu Populari consuetudo contraria legi ean-
 dem antiquat, sed & in statu Monarchico, connivente Princi-
 pe, *D. Frantzck. ibid. n. C. CI. CII. CXXVII.* Ego verò Bodinum,
 & eos omnes, qui leviter Jurisprudentiam cognoverunt, quavis
 sponsione provoco, ni hoc ita sit, uti dico.

IIX. Porro ut extenuet Bodinus jus hodiernum Patrum, usum fructum solum remansisse Patribus è bonis adventitiis dolet: *Cum filii paternum illud jugum paulatim excussissent Constantini dominatu, illud etiam ab eo extorserunt, ut hereditatis materna pater usum fructum, ipsi proprietatem haberent, quam alienare patri non liceret, L. I. C. de bonis matern.* Deinde à Theodosio juniore efflagitarunt, ut bonorum omnium, undecumq; obvenissent, proprietates ad filios pertineret, patri tantum usufructu relicto, *L. VI. C. de bonis quæ liberis in potest. patr. constit. ex matrim. vel aliâs acquirunt.* At ne moribus quidem nostris talium bonorum usus fructus, sed ne usus quidem relictus est. Duo sunt, quæ in his Bodini verbis perstringi merentur. Primum non magis extorserunt filii constitutiones recitatas, quam vi extorta Pax Religiosa Carolo V, dextrè perhibetur, *Fibig. semidecad. IX. elect. J. P. q. II.* Humanitati Imperatorum id potius tribuendum erit, qui & liberis parcere, & parentibus honorem debitum reservare satagebant, *S. I. Inst. per quas person. cuiq; acq.* Reperiuntur tamen casus, quibus pater adventitorum usus fructum non cernit, *Perez. in Cod. de bonis quæ liberis. S. c. n. III. S. seqq.* Deinde quod effatur Bodinus, *moribus nostris usus fructum peculii adventitii parentibus relictum esse minime, sed ne usus quidem, temeritatem sapit ingentem.* Interim ne jus illud, in quo studiorum amore huc usq; versor, penitus ignorare videar, adducam Divi Augusti verba *part. III. const. XXV: ubi pater tanquam administrator S. usufructuarius bonorum, quæ ad liberos suos à matre pervenerunt, è partibus metallicis ipsorum fructus percepit, bonorum proprietates ad ipsum non pertinet, sed usus fructus tantum.* *Add. Dan. Möller.* Verum anne & usufructus feudi filiosam, concessi patri acquiritur? *Neg. Treutl. Vol. I. disp. XVI. th. II. D. Ludv. disp. V. ad Instit. th. IX. lit. C. S. c.* Reponit tamen non nihil Bachovius *ad Treutl. d. loc.* A patre ad matrem transco, de qua in dicendi controversiam ac disceptationem vocatur; Num competat illi in communione hereditatis permanenti usufructus in bonis liberorum suorum, quorum tutelam suscepit? *Nego. cum D. Carpzov. in Jurispr. forens. ad Constit. Elect. 8. p. II. defn. XIII. Lib. VI. responsor. jur. tit. VII. resp. LXX.* Aliud placet *Wesembecio paritit. ad D. de tutel. num. V.*

IX. A potestate patria ad emancipationem, quâ solvitur, parumper digreditur Bodinus: *Quin etiam Justinianus novit à patre filios sine ipsorum consensu emancipari posse, i.e. sine donatione, quam pater filio largiri deberet.* Hæc explicatio quæ admodum congruat legibus, latere neminem posse arbitror. Illud in aperto est, tribui parenti pro præmio emancipationis dimidiam partem ususfructus adventitiorum, L.VI. §. *pen. C. de bonis quæ liberis &c.* Quod si verò filio jam emancipato ea bona obveniant, pater ex iis virilem ususfructus portionem accipit, non tanquam acquisitam, sed tanquam munus lege oblatum reverentiæ patris manumisoris, L.III. C. *de bon. matern. Perez. in Cod. eod. tit. n.III.* Scilicet emancipatio est beneficium bonorum quærendorum, L.I. *pr. D. si à parent. quis manum. sit,* ut turpem emancipationis mercaturam inter patres & liberos cum Bodino hand æstimem.

X. Idem confusè omnia peragens alimenta, quæ antea concesserat liberis, rursus protervè adimit: *Ut planum sit liberis à parentibus alimenta non deberi, nullis unquam legibus permisum est liberis actione parentes ad alimenta consequenda provocare, sed supplicii rogatione, impetratâ veniâ Magistratus.* Vix elabi postet Bodinus, nisi suppetias ferret Grotius lib.II. de J.P. & B. c.VII. n.IV. in voce debiti distingvens: *Debitum strictè interdum sumitur pro ea obligatione, quam inducit jus expletorium; interdum laxius, ut significet id, quod nisi inhonestè omitti non potest, etiamsi honestas illa non ex justitia expletrice, sed ex alio fonte profisciscatur. Est autem id, de quo agimus (nisi lex aliqua humana accedat) debitum illo sensu laxiore.* Nihilominus actionem dari liberis jam agnitis, ut convenienter alantur, adversus Bodinum ferio decerno. Svadet id totus Digestorum titulus de agnoscendis & alendis liberis. Neutiquam tamen diffiteor, speciali quondam veniæ impetratione opus fuisse liberis acturis contra Parentes: hodie quo minus id fiat, ratio subest, *Treutl. vol.I. Disp.IV. th.VI. lit.C.* *Eo ipso enim (verbis utor Excellentissimi Domini D.Svevi disput.IV. Treutl. sub explic. adjcet.V.) dum ad supplicationem partis citationem decernit Judex, jam venia impetrata censetur.* Cum debita tamen honoris præfatio.

ione actio contra ejusmodi personas, quibus reverentia debetur, instituenda, & ab omni verborum asperitate abstinendum est. Postremum sit, an mater per triennium alere teneatur infantem? Nego cum Hahnio meo *Obs. ad D. de agnoscend. & alend. liber.* Sed & delectabit Josias Nold. *de stat. nobil. civ. eorumq. privil. cap. X. concl. XCIII.*

XI. Ab alimentis ad eos, qui sacris vinculis exuti reperiuntur, transgreditur Bodinus, meram potestatis patriæ umbram deplorans. Præter cum Hubertus Giphani. *in princ. tit. quib. mod. jus potest. solvit.* autumat, moribus nostris nullam super esse patriam potestatem, à quo recedit Matth. Coler. *in decis. Germ. CCXXII.* Sed & Harpr. *disp. de patr. potest.* omnem potestatem patriam civilem exterminat, solam naturalem studio inani jactans. Adeo à mitigatione potestatis patriæ ad interitum istius propendent Giphanius, Harprechtus, Bodinus, nescio quâ deliratione. Imo hic incogitatè nil aliud restare statuit, *quam patris auctoritatem ad obeundos legitimos actus, & prædiorum gentilium, quæ pater ipse vendiderit, redemptionem.* Diversum Schneidevvinus docet *Comm. in Inst. de patr. potest. n. XXVII. XXIII. XXIX. & seqq.* ubi varios potestatis illius effectus enumerat.

XII. Tanta autem non est, ut filius patri vim inferenti resistere, aut illatam injuriam propulsare nequeat. (Disfentit Boecer. *de duello c. VI. n. XVI. & seqq.* Balduin. *Lib. IV. de cas. consc. c. I. cas. XIV. in princ.*) Sed & parentes Reip. hostes impune occiduntur, *L. XXXV. D. de religio. & sumpt. funer.* profligatâ utcunq; impietatis maculâ, quam aspergere conatur Bodinus. *Pietas* (Inquit Cicero *in somn. Scipion.*) *in parentibus & propinquis magna, in patria maxima est.* Add. Gail. *II. de P. P. c. X. n. XXIII. XXIV.* Imo & adversus Principem (cujus potestas sub se habet & patriam, & dominicam potestatem, *Grot. I. de J. P. & B. c. I. n. VI.*) manus violentas alicui intentantem defensionem esse licitam perhibent, *D. Franzk. lib. II. resolut. XXIII. n. III.* Bachovius: *Equidem boni publici causâ Principi, cum quo publica salus conjuncta est, à subdito, quantum fieri potest, parcendum est, & extrema potius quæq; tentanda, quam ut ille occidatur.* Sed ubi nulla

prorsus alia ratio est expediende salutis, naturalis ratio defensionis respectum illum subjectionis excludit, & contra Principem latronis personam induentem justam ac necessariam defensionem permittit, ad Treutl. vol. II. Diss. XXXII. th. VI. lit. F. Piè dissentit Grotius II. de J. P. & B. cap. I. n. IX. Idem Lib. I. cap. IV. n. VI. haud obnoxie putat, jus nullum esse magistratibus inferioribus resistendi injuriis illius, cujus summum est imperium. Nam sicut in Dialecticis species intermedia, si genus respicias, est species, si speciem infra positam, genus: ita Magistratus illi, inferiorum quidem ratione habitus, sunt publica persone, at superiores si considerentur, privati sunt. Repugnat hinc Dn. Reinkingius de R. S. & E. lib. I. cl. I. cap. V. n. XXXV. XXXVI. Grotii partes inter ceteros consulto tueretur Excellentiss. Dominus D. Ziegler. exercit. circa Regicid. Anglor. VII. Igitur peccant subditi, qui unicum mali Principis sanandi remedium ferrum esse putant, contemptis PRECIBUS, SUPPLICATIONIBUS, & FUGA, D. Carpzov. de L. Reg. Germ. cap. XIV. s. II. n. III.

XIII. Verum ne Bodini mei immemor reperiar, illud potius impietatem redolet, quod Parentes liberorum interfectores poenam liberare videatur: *Antiqui Legumlatores apud Aegyptios in eum, qui sine justa causa filium necavisset, non aliam poenam decreverunt, quam ut cum filij cadavere triduum concluderetur. Sapienter illi, cum propter filij caedem parentibus vitam, quibus filius suam deberet, eripi nefas esse judicarent.* Postquam quidem hic acutissime originem animae indagare, at tamen cum illud *ἐπιπέσει* Augustini in hac materia praferam, quae tot *δοξαί* hinc inde involvit, jam olim à Rodolpho Goclenio collectas, potius desudabo, quomodo egredi possit anima à contagione corporis libera, de ingressu parum sollicitus. Et quid si anima hominis ex traduce foret, ut saniores natalitiorum animae indagatores sentiunt, an propterea impunitatem mereretur pater latro? Poena maleferiatum istum manebit culci, *L. un. C. de his qui parent, vel liber. occider.* Tristem casum eximit Wesemb. *parat. ad D. ad L. Pomp. de parricid. n. VI.* quo pater filium extrema meritum domestico potius exemplo mactavit, quam ut manibus carnificis poenas lueret, cui ideo poenam relegationis impostam olim meminit.

XIV. Sed nec quod ad exheredationes filiorum attinet (Bodini verba recito, à privatione vitæ ad privationem bonorum, secundi hominis sanguinis, transeuntis) *pater alios ditare, alios sine causa exheredes facere audet, propositis exheredationum legitimarum causis Nov. CXV. c. III.* Ergone plures haud dantur, quam quæ inibi exprimuntur, ingratitude causa? Ita sentire videtur Bodinus, quem comitantur Matth. Stephani *ad dict. Nov. Treutl. vol. I Diss. XIII. th. IIX.* ne cæteros memorem, quorum judicia reverenter prætervehitur Fachin. *Lib. VI. contro. jur. cap. LXXIIX.* Mediam viam Dominus Franzkius *Comm. in D. de inoff. testam. n. LXXVII. LXXIIX.* eligere amavit, in qua insistam sine casu aliquo aut prolapsione, hoc imprimis tempore, quo mores eunt præcipites. Adjiciam, quod bonorum possessio, cujus Bodinus mentionem facit, hodie sit sublata neūtiquam, *D. Ungep. exerc. Justin. IX. quæst. X.*

XV. An autem definitâ filiorum legitimâ paulatim à liberis contemni cœperint Parentes indagari meretur? Ita videtur Bodino. Ego verò amorem potius, quam contemptum inde elicere vellem. Etenim ratio naturalis, quasi lex quædam tacita, liberis parentum hæreditatem addicit, velut ad debitam successione in eos vocando, *L. VII. pr. D. de bon. damnat.* Hinc juris naturalis esse perhibeo non quidem ex præscripto, sed ob convenientiam, ut liberi parentum cernant hæreditatem. Accedit votum parentum, quos ad bona liberorum ratio miserationis demum admittit, *L. VII. D. unde liberi.* Hæc omnia utut sint jurî naturæ consentanea, non tamen necessaria dixerim eodem jure, cum indifferenter se habere possint, prout lege, pactis, moribus, vel ab ipso testatore definiuntur. Quamobrem inter liberos sæpe inæqualis instituitur divisio, *Gail II. obs. CXII. n. XXIII. XXIV.* quæ ne durior nimis esset, & ab arbitrio testatoris vago penderet, certam placuit determinare portionem, liberis tribuendam, quam legitimam appellant leges. Inde constat, amari potius parentes à liberis, pari jure fretis, nec mutuam charitate spoliatis, quam contemni. Nec magis in annos paternos inquirerent hodie liberi post certitudinem legitimæ, quam olim inquirerunt, incerti, quid sperarent ex bonis parentum. Imo diligenti-

gentis fortè tunc inqvirendum fuit liberis, qui amorem amore compensare, non superare contendebant. Duos annectam casus, quibus vivo patre legitimam non injustè petunt liberi. Primus est, si pater monasterium ingressus, religionemq; profusus fuerit, *Fachin. lib. VI. controuv. jur. c. XIII.* Alterum in Anabaptista patre observavit D. Carpzovius *p. III. Jurisp. forens. const. XII. de fin. X.* quem communionis accepimus studiosum ex ore Bodini *I. de Rep. c. II. n. XII.*

XVI. Hic verò an rectè adoptionum jura Justiniani novis legibus prope antiquata scribat, ipse viderit. Illud imprimis Justinianus mutatum ivit, ne adoptio in specie æque ac arrogatio indistinctè jura potestatis patriæ atq; familiæ largiretur, *D. Ludwell. ad §. II. I. de adopt.* Hodie tamen magis frequentatur unio prolium, *de Ein Kindschafft Gail. II. obs. CXXV. D. Carpzov. lib. V. respons. Jur. rit. I. respons. VI. Habn. obs. ad D. de adopt. n. VI. Treut. vol. I. Disp. II. tb. penult. quæ an operetur, ut feudi participes fiant liberi uniti Harprechtus inqvirit? Negat disp. de adopt. tb. XXIV.* Adde D. Frantzk. *lib. II. resol. XXIX.* testandi facultatem parentibus asservantem, non obstante pacto unionis.

XVII. Verum ne ideo deseruisse videar adoptionis materiam, foeminam non potuisse quondam adoptare cum Bodino affirmo. Agellium autem fallere penitus non puto, dum in Comitibus (Curiata intelligit) peragi solitam fuisse adoptionem enunciat. Scilicet jure à majoribus prodito nemo civis Rom. aut civitate privari, aut in potestatem alterius transire poterat, nisi populus autor fieret, *Cicer. pro domo.* Apparet hinc effati Bodiniani veritas: *Adoptio sine Comitibus fiebat.* De lege Curiata arrogationum Rosinus egit *lib. VI. antiquit. Rom. c. VII.* Insuper nec asserere velim cum Bodino, adoptivos liberos eodem jure quo naturales ac legitimos habitos fuisse à Romanis. Innumeri enim textus adverfantur, quos compilare impræsentiarum supersedeo.

XVIII. Illud non abs re erit perscrutari, an adoptivi sint regnorum capaces? Exemplis historiæ Romanæ id evincit Bodinus. Unicus Galba securus pacatum imperium tenuisset, nisi Pisonem sibi adoptando successorem designasset, *Henric.*

Zöln.

Soln. de Regis Rom. elect. tb. V. lit. e. Alioquin in regnis à popu-
lo delatis adoptivi non succedunt, quia nobilitas generis verè re-
gii magis reverendos efficit, majorq; de iis spes concipitur, *Grot. II.*
de J. P. & B. cap. VII. num. XVI. Sed nec in Feudis adoptionum
rationem haberi novimus, *II. F. XXVI.* quod feudum dari cen-
setur vasallo contemplatione sui ipsius, eorumq; qui sangvi-
ne conjuncti, Adoptio autem non jus sanguinis, sed jus agna-
tionis affert, *L. XXIII. D. de adoption. Wurmser. exerc. II. J. P.*
tb. XI. E diverso qui per matrimonium subsequens legitimi
fiunt, redduntur voti compotes & in regnis, & in feudis, prout
de capite illorum comitia agit *Wurmserus ibid. tb. X.*

XIX. Reliqua, quæ Bodinus de adoptione agglutinat,
limam meam vix desiderant, nisi quod adoptanti extraneo ju-
ra patriæ potestatis iniquè adempta velit, ipse iniquissimus na-
turali patri. Sequitur imperium herile, quod capite V. Bodi-
nus trutinat. Contraham autem vela, quantum fieri potest,
ne in obsoletis istis magnopere laborare videar, omnis tamen
utilitatis expertibus minimè, *D. Habn. obs. ad D. de stat. homin.*
num. V. Sanè bello captos servos quondam exitisse jure gen-
tium nemo diffitebitur. Sed jus illud gentium de captivis (utor
verbis Grotii mei *III. de J. P. & B. c. VII. n. IIX.*) nec semper re-
ceptum fuit, nec apud gentes omnes, quæquam Romani Juri uni-
versaliter loquuntur, partem notiore indigentes totius nomine.
Exemplis Hebræorum, & Græcorum assistit Bodinus. Inter
Christianos hodie captivi indulgenter habentur, postquam nec
vendi eos, nec ad operas urgeri, nec alia servilis conditionis pa-
ti comperimus.

XX. Durior fuit debitorum conditio, quàm captivo-
vorum, si Bodino assentis, quos obaratos legibus XII. Tab. lice-
bat in membra creditoribus dividere, pro debiti cuiusq; modo. Ean-
dem immanitatem (ne Bodino diffidas) memoriæ prodidit Cl.
Salmasius de modo usurar. c. XIX: Non laudabilia nature jure
aliquando fuerunt concessa. Ita Romæ corporis obaratorum se-
ctio usurpata erat, quod à vetustate mutuabimur, cum L. XII. Ta-
bularum debitoris corpus inter creditores, si plures essent, divide-
retur, quæ legem postea mos publicus repudiavit, crudelitate illa

ensis. Quid enim si talis esset debitor, quem nec alere tanti esse
 judicaret creditor, ut nullius nempe usus & opera, neq; etiam ven-
 dere posset ob inertiam & atatem? In promptu erit creditori pro
 majori suo compendio eum necare. Quod sapius & à pluribus
 factitatum aliquis merito suspicetur. Nil enim frequentius in hi-
 storia Romana legimus, quam nexorum obanatorum querelas, qui-
 ritantium de crudelitate creditorum, quibus addicti serviebant in
 nervo & compedibus vintri, extrema quæq; tolerante s. contumelias,
 verbera, aliq; supplicia. Hinc illa orationis Tribunicie apud Li-
 vium Lib. VI. gregatim quotidie de foro addictos duci, & repleri
 vinctis nobiles domos, & ubicunq; patritius habitet, ibi carcerem
 privatum esse. Licet quidem nec vola nec vestigium extet in tota
 illius temporis historia debitoris à creditoribus dissecti, (quod Ho-
 mero dicitur *υελισσι Νεραυειν*) sed nec venditi, tamen lege licuit.
 Id humanitati creditorum potius imputandum, quam pæne imma-
 nitati, quæ quendam deterruerit. Nostris debitoribus & vivis,
 & mortuis jura velificantur enixè. Imo & Legem Pœtiliam
 (quam C. Pœtilius, & L. Papirius Mugillanus COSS. tulerunt)
 de bitoribus favisse Bodinus palam denuntiat, qui præterea pi-
 lei meminit, argumenti quondam libertatis. Servi quippe eman-
 cipati pileo abnata capita tegebant, quousq; capilli crescerent. Sunt
 qui putant, nobilitatis privilegia conferri hodie, si cui Princeps
 in corona Procerum verba facienti pileum imponat, *Jos. Noldi*
de stat. nobil. civ. eorumq; privil. cap. V. concl. XLIX.

XXI. Sed in memoriam regredior, de imperio herili ser-
 monem esse, circa quod haud proletarium dubium occurrit:
 an servitus naturalis sit? Bodinus: *Aristoteli quidem servitus*
natura congruere visa est, cum alios ad imperium, alios ad obse-
quium esse natos perhibet; at Jcti, qui civilem scientiam non Phi-
losophorum decretis, sed populari captu ac sensu metiuntur, servi-
tutem naturæ penitus alienam esse tradunt, ac modis omnibus pro
libertate propugnandum putant. Decisione D. Hahnii uti libet:
Ejusmodi servitus, quæ homo hebes naturæ & rudis dicitur pare-
re & servire prudentiori, (de qua loquitur Aristoteles) genere planè
diversa est ab illa, quæ ex bello oritur, quam ex jure gentium esse
nec ipse Philosophus negat; obs. ad D. de J. & J. num. XVI. Add.

Mynsing. schol. ad Inst. de J. N. G. & C. §. II. Grot. III. de J. P. & B. c. VII. n. I. Cellar. lib. I. Polit. cap. III. th. XX. Quantumvis autem aliqui naturâ servi sint, iniquum tamen armis subigere illos vel-
 le, quasi dignos, qui serviant. *Non enim si quid alicui est utile, id statim mihi licet ei per vim imponere, postquam his, qui rationis habent usum, liberum esse debet utilium & inutilium electio, nisi al-
 terius quoddam in illos quaesitum sit, Grot. II. de J. P. & B. c. XXII. num. XII.* Et hoc notatu dignum est, quod nec Juri Divino re-
 pugnet servitus, *Dn. Habn. Obs. ad D. de manum. circa fin.* licet id Bachovius velit *ad Trentl. vol. I. Disp. II. th. II.* Postremum sit, quod Bodinus interfert, Jctos civilem scientiam Philosopho-
 rum decretis haud metiri. Non dissentio cum Bodino. Cæ-
 terum ubiq; à Jctis Philosophorum placita contemni svasor &
 autor non fuerim, sive de jure privato, sive publico loquamur.
 Ita Fibigius *semi-dec. III. quest. IV.* investigat: *An in decidendis Juris Publici controversiis Philosophorum regulis adstricti sint Jcti? Tutissimam viam judicat, si neq; omnem regularum Philosophica-
 rum & terminorum subtilitatem rejiciamus, neq; etiam nimiam as-
 sectemur, sed materia tractanda naturam probe attendamus.*
 Nil ergo moror cum Petr. Vermil. Martyr. *Comen. sup. L. J. Et hic. Aristot.* nugivendulos istos, qui contemptu Philosophiæ tur-
 gent illo Pauli *ad Colos. II. vers. IIX* fascinati: *ῥάπτει μὴ πε
 ὑμᾶς ἕσται ἡ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας, καὶ κενῆς ἀπειρίας.*

XXII. Præterea quæri solet, an Germani servos agno-
 verint? Bodinus: *Germani nunquam nisi inuti servos æquè ac li-
 beros hostilem in modum puniebant.* At servi isti ejusdem con-
 ditionis cum servis Romanorum non fuerunt, *Habn. obs. ad D. de manum.* Hinc Gailius *de pignorat. obs. IIX. n. II: Germania ser-
 vos veros nunquam habuit.* Lazii quidem (vulgo lassen à verbo
 Germ. lassen, quod in provinciis ad colendos agros relinque-
 rentur) in multis Germaniæ locis adhuc reperiuntur, illi tamen
 servi non sunt, aliàs *leibetgene Leute* sed minus rectè ita dicti.
 Etenim naturâ sunt liberi, quoad culturam agrorum servi,
Habn. diæt. loc. Sed nec Prætorianos Turcarum milites, & eos, qui
 tributis nomine Christianis imperantur, pro servis habet Bodi-
 nus, cum in familiam Principis conscribantur, ac soli Magi-

fratribus, honoribus, sacerdotiis, imperiis, nobilitate fruuntur, quæ nobilitas ad nepotes usq; pertinet.

XXIII. Colophonem addent capiti huic ultima fere Bordini verba: *Quod si verum est, rationi semper ac legi divine locum esse oportere, nec ipsam Palestinæ finibus concludi, cur non ubiq; terrarum lex illa de servitiis ac libertate tam utiliter, quam sapienter à Deo lata vim habitura sit potius, quam quæ humanis ingeniiis excogitata fuere?* Non conabitur subscribere Grotius Bordinò, alienigenis legis Hebraicæ jugum imperanti. *Nec enim ex illius mente, quam I. de J. P. & B. c. I. n. XVI. explicat, lex obligat eos, quibus non est data: Humano generi ter jus datum à Deo novimus, statim post hominem conditum, iterum in reparatione generis humani post diluvium, postremò in sublimiori reparatione per Christum. Ex omnibus autem populis unus exstitit, cui peculiariter Deus jura dare dignatus est, populus scilicet Hebræus. Unde nullâ partè legis Hebrææ, quæ lex est propriè, nos obligari putat, quia obligatio extrâ jus naturæ venit ex voluntate legem ferentis. Deum autem voluisse, ut alii, quam Israelitæ, istâ lege tenerentur, nullo indicio potest deprehendi. Hinc directam obligationem non patitur Grotius, obliquam non refugit. Enimvero non ausim sequi Grotium, ut ut Deus Israellem affetur, assensum cohibente Excellentissimo apud Argentoratenses Theologo D. Johanne Schmidio *disp. de lege morali in genere th. XXII.* Distingvendum tamen inter ea, quæ absolutè sunt communia, & quæ his addita sunt nonnulla singularia in lege morali. De ceremoniali quippe, ut & forensi impræsentiarum haud loquor. Porro quod ait Grotius, legem non posse obligare eos, quibus non est data sive promulgata, humanæ legi tantum competit, non illi, quæ connata est. Nec enim istam addiscimus, accipimus, legimus, sed ex natura ipsa arripimus, haurimus, exprimimus, ut verbis uti liceat D. Balthasaris Meisneri *part. III. Philos. Sobriæ sect. II. cap. IV. quæst. II.**

CAPIT QVARTUM.

I. <i>Vi parta imperia vi subinde dissolvi nequeunt.</i>	III. <i>Civis interdum etiâ agnosci meretur, qui matre cive natq.</i>
II. <i>Libertas est juris naturalis negativi.</i>	IV. <i>Cives non modo nascuntur, sed & fiunt.</i>